

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ตำรวจเป็นข้าราชการหลักที่มีหน้าที่ในการป้องกันอันตรายต่าง ๆ ให้กับประชาชน จึงกล่าวได้ว่าตำรวจมีหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับประชาชน หน้าที่ดังกล่าวนี้ปฏิบัติ ตลอด 24 ชั่วโมง และในการปฏิบัติงานอย่างรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้ และที่สำคัญ คือ ภารกิจของตำรวจเป็นงานที่เป็นกลไกในการควบคุมสังคม ซึ่งตามระเบียบของสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติได้สรุปอำนาจหน้าที่ของตำรวจไว้ คือ รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ภายในราชอาณาจักร ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ในฐานะผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ป้องกันมิให้มีผู้ละเมิด กฎหมาย และถ้ามีผู้ใดละเมิดก็มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวน สอบสวน ตรวจค้น ควบคุม และปราบปราม นำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ซึ่งหน้าที่นี้เป็นในฐานะผู้รักษากฎหมาย บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับประชาชน หน้าที่นี้เป็นหน้าที่ในฐานะพนักงานฝ่ายปกครอง ปฏิบัติหน้าที่โดย ทั่ว ๆ ไป และรักษาไว้ซึ่งความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกัน และกันกับข้าราชการทุกประเภท หน้าที่นี้เป็นหน้าที่ในฐานะข้าราชการพลเรือน ป้องกันและต่อสู้ข้าศึกที่ทำการและนอกเขต ตามระเบียบที่ทางราชการมอบหมายและกำหนดเป็นครั้งคราว หน้าที่นี้เป็นหน้าที่ในฐานะ ตำรวจสนาม (อำนาจ นิมมา. 2545 : 31)

อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย มีข้าราชการตำรวจทั้งสิ้น จำนวน 90 คน จำแนก เป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร 12 คน และข้าราชการตำรวจ ชั้นประทวน 78 คน ทำหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชนที่มีภูมิลำเนาและพักอาศัยอยู่ ในเขตอำเภอศรีเชียงใหม่ จำนวน 31,183 คน 43 หมู่บ้าน พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำโขงติดอาณาเขตประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ความหนาแน่นของประชากร 157 คน ต่อ ตารางกิโลเมตร ซึ่งงานที่ปฏิบัตินั้นประกอบด้วย งานป้องกันปราบปราม งานสืบสวน งานสอบสวน งานจราจร งานอำนวยการ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรแล้วกล่าวได้ว่าจำนวนข้าราชการตำรวจ มีจำนวนน้อย แต่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในด้านการให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินตลอดจน การให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนจำนวนมาก (สถานีตำรวจภูธรศรีเชียงใหม่. 2552 : 2)

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย มีทั้งได้รับความชื่นชมในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทั้งนี้ก็ต่อเมื่อประชาชนได้ดำเนินชีวิตในแต่ละวัน โดยได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แต่ถ้าเมื่อไรประชาชนในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อนจากการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น ถูกทำร้ายร่างกาย ถูกลักทรัพย์ เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติหน้าที่ใน อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ก็จะถูกร้องเรียนในการปฏิบัติหน้าที่ การที่ข้าราชการตำรวจจะปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มความสามารถจะต้องมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นข้าราชการตำรวจ อำเภอศรีเชียงใหม่จึงสนใจที่จะศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย เพื่อจะได้ทราบว่าข้าราชการตำรวจมีแรงจูงใจอยู่ในระดับใด ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะนำเสนอเป็นข้อมูลในการนำไปใช้ในการส่งเสริมแรงจูงใจของข้าราชการตำรวจให้สูงขึ้น อันจะเป็นประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ที่มีระดับชั้นยศ และสายงานการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

สมมติฐานการวิจัย

1. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับปานกลาง
2. ข้าราชการตำรวจอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ที่มีระดับชั้นยศ และสายงานการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาแรงจูงใจของข้าราชการตำรวจอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ใช้ทฤษฎี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) และปัจจัยค้ำจุน (Maintenance Factors) ของฮอว์ซเบอร์ก, บาร์นาร์ด และซินเดอร์แมน (Herzberg, Barnard and Synderman, 1959 : 113-115) เป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

1.1 ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) ประกอบด้วย

- 1.1.1 ความสำเร็จของงาน
- 1.1.2 การยอมรับนับถือ
- 1.1.3 ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่
- 1.1.4 ความรับผิดชอบ
- 1.1.5 ลักษณะของงาน

1.2 ปัจจัยค้ำจุน (Maintenance Factors) ประกอบด้วย

- 1.2.1 นโยบายและการบริหาร
- 1.2.2 การปกครองบังคับบัญชา
- 1.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- 1.2.4 สภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 1.2.5 เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการตำรวจอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ทั้งหมด จำนวน 90 คน โดยผู้วิจัยได้ใช้ประชากรในการศึกษา

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 1-20 พฤษภาคม 2552

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ คุณลักษณะของข้าราชการตำรวจอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย จำนวนแปดเป็น

4.1.1 ระดับชั้นยศ

4.1.2 สายงาน

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยจูงใจ 5 ด้าน และปัจจัยค้ำจุน 5 ด้าน ดังนี้

4.2.1 ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) ประกอบด้วย

- 1) ความสำเร็จของงาน
- 2) การยอมรับนับถือ
- 3) ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่
- 4) ความรับผิดชอบ
- 5) ลักษณะของงาน

4.2.2 ปัจจัยค้ำจุน (Maintenance Factors) ประกอบด้วย

- 1) นโยบายและการบริหาร
- 2) การปกครองบังคับบัญชา
- 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- 4) สภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 5) เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สถานีตำรวจ หมายถึง สถานีตำรวจภูธรศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

2. ข้าราชการตำรวจ หมายถึง ข้าราชการตำรวจอำเภอศรีเชียงใหม่

จังหวัดหนองคาย

3. ระดับชั้นยศ หมายถึง ระดับชั้นยศของข้าราชการตำรวจ อำเภอศรีเชียงใหม่

ชั้นประทวน

3.1 ข้าราชการตำรวจยศสิบตำรวจตรีถึงสิบตำรวจเอก

3.2 ข้าราชการตำรวจยศจำสิบตำรวจถึงดาบตำรวจ

3.3 ข้าราชการตำรวจยศร้อยตำรวจตรีขึ้นไป

4. สายงาน หมายถึง ประเภทของงานที่ปฏิบัติแบ่งเป็น

4.1 งานป้องกันปราบปราม หมายถึง งานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมและการปราบปรามอาชญากรรม และจับกุมผู้กระทำความผิด

4.2 งานสืบสวน หมายถึง งานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการหาข่าวสาร ข้อมูลของคนร้ายหรือผู้ต้องสงสัยและจับกุมผู้กระทำความผิด

4.3 งานสอบสวน หมายถึง งานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน

4.4 งานจราจร หมายถึง งานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกด้านการจราจรและจับกุมผู้กระทำความผิด

4.5 งานอำนวยความสะดวก หมายถึง งานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการมอบหมายการปฏิบัติงานให้กับสายงานต่าง ๆ และอำนวยความสะดวกให้กับหน่วยงาน

5. แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งกระตุ้น หรือให้บุคคลแสดงออกเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงแรงจูงใจของข้าราชการตำรวจ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย จำแนกเป็น

5.1 ด้านความสำเร็จของงาน หมายถึง งานที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ได้รับความสำเร็จ ดังนี้ สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายได้ การได้รับรางวัลนำจับ การปฏิบัติงานได้สำเร็จตามแผนงานและเป้าหมายที่วางไว้สามารถนำผลงานไปเป็นแบบอย่างที่ดีได้

5.2 ด้านการยอมรับนับถือ หมายถึง ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และคนทั่วไปยอมรับความสามารถ และยอมรับฟังความคิดเห็น ดังนี้ ผู้บังคับบัญชายอมรับความรู้ความสามารถของท่าน เพื่อนร่วมงานยอมรับความรู้ความสามารถของท่าน ประชาชนยอมรับความรู้ความสามารถของท่าน ผู้บังคับบัญชายกย่อง ชมเชยผลการปฏิบัติงานของท่าน

5.3 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ หมายถึง งานในหน้าที่ที่มีโอกาสก้าวหน้า ดังนี้ งานในหน้าที่ที่มีโอกาสที่จะเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น การมีโอกาสนำหน้าในหน้าที่การงานเมื่อเปรียบเทียบกับสายงานอื่น ตำแหน่งปัจจุบันมีโอกาสนำหน้าในสายงาน ตำแหน่งในปัจจุบันมีโอกาสดำเนินการเลื่อนขั้นเป็นกรณีพิเศษ

5.4 ด้านความรับผิดชอบ หมายถึง งานที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ดังนี้ งานที่รับผิดชอบตรงกับความสนใจของท่าน ปริมาณงานในสายงานมีความเหมาะสม ผู้บังคับบัญชามอบหมายงานนอกเหนือจากงานในหน้าที่ ท่านทำงานในหน้าที่ได้เต็มความสามารถ

5.5 ด้านลักษณะของงาน หมายถึง งานที่ปฏิบัติที่มีลักษณะ ดังนี้ งานที่ปฏิบัติตรงกับความรู้ที่ศึกษา ลักษณะงานที่รับผิดชอบมีความชัดเจน งานที่ปฏิบัติมีการวางแผนไว้อย่างชัดเจน งานที่ได้ปฏิบัติส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

5.6 ด้านนโยบาย หมายถึง นโยบายที่มีลักษณะ ดังนี้ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการบริหารมีความชัดเจน นโยบายของหน่วยงานสอดคล้องกับความรู้ความสามารถ หน่วยงานมีระบบประเมินผลงานที่ยุติธรรม ระเบียบ คำสั่ง ชัดเจนในการถือปฏิบัติ

5.7 ด้านการปกครองบังคับบัญชา หมายถึง การที่ผู้ปกครองบังคับบัญชามีการปกครอง ดังนี้ ผู้บังคับบัญชาแต่ละสายงานมีความเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นได้ ผู้บังคับบัญชาให้ทำงานได้อย่างเต็มที่ ผู้บังคับบัญชาบริหารงานแต่ละสายงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.8 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการตำรวจ ดังนี้ ข้าราชการในหน่วยงานมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบความสะอาดเรียบร้อยในการปฏิบัติงาน เพื่อนร่วมงานให้ความช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอในการปฏิบัติงาน หน่วยงานมีการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติงานเป็นทีม

5.9 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน หมายถึง สภาพของสถานที่ทำงาน ดังนี้ สถานที่ทำงานสะอาดสภาพแวดล้อมภายนอกไม่มี มลพิษ อุปรกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ในที่ทำงานพร้อมใช้งาน สถานที่ทำงานจัดเก็บเอกสารในการให้บริการ ประชาชนอย่างเป็นระเบียบ เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานภายนอกมีครบถ้วนทันสมัย

5.10 ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล หมายถึง สิ่งที่ข้าราชการตำรวจได้รับ ดังนี้ เงินเดือนเหมาะสมกับสายงาน เงินเดือนเหมาะสมกับตำแหน่ง ค่าตอบแทนพิเศษในกรณีที่มีผลงานดีเด่น สวัสดิการเหมาะสม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยจะสามารถใช้เป็นข้อมูลในการนำเสนอเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุง และส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป